

דברים (467)

למחר, אלא יקבלו מיד את הבאים אחריהם וישמעו אותם, שלא יהא עינוי הדין. ובקצרה, הפסוק אוסר על הדיינים "להתעייף מלשמוע" וזהו "שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם" היו במצב מתמשך של שמיעה והאזנה.

לא תגורו מפני איש כי המִשְׁפָּט לאלוקים הוא (א.יז.) כלומר: לא תגורו ולא תפחדו מפניו של האיש, מפני מראהו וחזותו, שנראה לך כתקיף וגבור כל יכול, אל תפחדו, ולא תרתעו מכל זה. ולפי זה יש לבאר פשר הסמיכות לפסוק "וְנִסְעָ מִחֵרֶב וְנָלַךְ אֶת כָּל הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא" (יט.) "ופירש רש"י: שהיו בו נחשים כקורות ועקרבים כקשתות, ולכאורה מהי השייכות בין פסוק זה, שבו משה רבינו מוסר לנו מהלך המסע הגדול במדבר הגדול והנורא, לבין הציווי "לא תגורו מפני איש", שמשה מזהיר את דייני ומנהיגי ישראל? אלא להודיעך שאם עברנו את המדבר הגדול והנורא הזה, שהיו בו נחשים כקורות ועקרבים כקשתות, ובעזרתו ובכוחו של ה' יתברך עברנו בו ללא מורא ופחד, בודאי שאין לפחד ולגור מפני אנשים תקיפין ואלמים, אפילו אם הם רוצים לנשוך כנחשים ולהטיל ארס כעקרבים, צו הבורא הוא: "לא תגורו מפני איש כי המִשְׁפָּט לאלוקים הוא", ואלוקים נצב בעדת קל. **ספר "ושלל לא יחסר"**

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תִּקְרְבוּן אֵלַי וְשִׁמְעֹתִי (א.יז.) במילים אלו, אומר ה"חתם סופר", טמון רמז נפלא לדברי הגמרא במסכת תענית (ז.): הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולם, ופירש רש"י: ומתלמידי יותר מכולם, על ידי שהתלמידים מקשים ושואלים. והיינו, שבתחילה גם מעיני הרב טמונה האמת ונעלמת, וכשמסביר לתלמיד, מוצא התלמיד מקום שאלה וקושיה, ומתוך כך מתקרב גם הרב אל האמת שנעלמה ממנו קודם לכן. זהו שאומר הכתוב: "וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם", על ידי הקושיא שאתם מקשים, "תִּקְרְבוּן אֵלַי" יתקרב הדבר אלי "וְשִׁמְעֹתִי" בשכלי להבינו אל נכון. **ספר "ומתוך האור"**

וְיִחַפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ (א.כב.) איתא בסוטה (דף ל"ד) דמפסוק זה רואים שהמרגלים נתכוונו לבושתה של ארץ ישראל, ויחפרו לשון בושה כדכתיב "וחפרה הלבנה ובושה החמה". ויש להבין על איזה בושה כווננו כאן. ונראה דהנה בהוריות (דף י') איתא שנגעי הצרעת בבתים הם בשורה רעה לישראל. אך רש"י בפרשת מצורע מביא מהמדרש דשפיר בשורה טובה היא כי האמוריים הטמינו מטמוניות של זהב

הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר (א.ה.) הלא מצוות התורה מתחילות רק בפרשת ואתחנן, בעשרת הדברות, ועד אז אין אלא דברי תוכחה בלבד, וצריך היה איפוא הכתוב לומר רק שם: "הואיל משה באר את התורה הזאת", ומה ענין זה לכאן? ברם, נאמר בספרים כי אחד מעיקרי העבודה ביהדות הוא, לשוב בתשובה לפני שבאים ללמוד תורה. והרבי מלובלין אמר, כי כל הלומד תורה ואינו חוזר בתשובה לפני כן, עליו הכתוב אומר: "ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי" (תהלים נ-טז). לפיכך פתח גם משה רבינו בדברי מוסר לפני שניגש לבאר להם את התורה, כדי לעורר את ישראל לתשובה שלמה. מעתה שפיר ונכון מה שמפרשת כאן התורה טעם על אלה הדברים. על שמנה משה את המקומות בהם חטאו ישראל, משום "הואיל משה באר את התורה הזאת", שביקש לבאר להם את מצוות התורה ולכן הקדים להם דברי תוכחה על חטאיהם, כדי להביאם לידי תשובה. **מאור ושמש**

נתיב הבושה של חכמים

הָבו לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים וכו'..... (א.א.) **חכמים, כסופים** (רש"י)

מה כוונת הדברים? כך יש לפרש: אמרו חז"ל: "איזהו חכם, הלומד מכל אדם", דהיינו, אפילו ממי שקטן ממנו. אמנם, בדרך כלל אדם מתבייש ללמוד ממי שקטן ממנו, ובכל זאת למדנו כי זה הדרך להשיג חכמה, ואין אדם נקרא חכם אלא אם כן הוא לומד מכל אדם, גם ממי שקטן ממנו! ולכן פירש רש"י ש"חכמים" הכוונה ל"כסופים", מלשון ביוש, כי חכמים הם אלו שלומדים גם ממי שהם מתביישים ללמוד ממנו.

ספר "כמוצא שלל רב"

שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם וְשִׁפְטֶתֶם צֶדֶק (א.טז.)

על הציווי "שמע בין אחיכם" מקשה האור החיים, הקדוש מדוע צריך לצוות על השמיעה, הרי ברור שהדיין מצווה לשמוע את הצדדים (שהרי אם לא ישמע איך ידון?). ובלשונו: קשה, מה צריך לצוות לזה, אם לא ישמעו, על מה ידונו? ועוד הוא מקשה, מדוע נאמרה כאן הלשון "שמעו", במקום בלשון ציווי רגיל, "שמעו" ומתרחץ על כך האור החיים הקדוש: הציווי אינו סתם לשמוע (ולכן לא נאמר "שמעו"). הלשון "שמעו" מורה על מצב מתמשך, התמדת השמיעה באריכות; היינו, שיהיו הדיינים סבלניים וגם אם יתווכח בעל דין זמן רב ויביא עוד טענות וכדו', לא יאמרו הדיינים, שמענו אותו די וכעת עלינו לפסוק. וכמו כן, אם היה דין שארך זמן רב ונסתיים, לא יאמרו הדיינים, כעת אנו עייפים ויגעים, ואין בכוחנו לשמוע את המתדיינים הבאים אחריהם עד

בקירות הבתים וע"י הנגע נותצין את הבית ומתגלים האוצרות. והנה איתא במדרש כאן ויחפרו לנו את הארץ שחפרו המרגלים אחר מטמוניות בארץ ישראל. ולפי זה הרי הראו בזה שאינם סוברים דפרשת נגע צרעת הבית היא בשורה טובה שיתגלו אז המטמוניות, דא"כ מה להם לחפור עכשיו את הארץ לחפש אחר האוצרות והלא ממילא יגלו להם לבסוף, ובע"כ פירשו את ענין נגעי בתים לבשורה רעה. וזהו הבושת של ארץ ישראל שרואין מפסוק זה, מדחפרו את הארץ אחר מטמוניות, ש"מ שפירשו פרשת נגעי בתי א"י לרעה.

ספר "מקח טוב"

וַיִּטֹּב בְּעֵינֵי הַדָּבָר (א.כג)

צריך להבין, אם בקשת בני ישראל לשלוח מרגלים לתור את הארץ היתה הגונה בעיני משה רבנו כמו שאמר משה בעצמו, אם כן מה פשעם בבקשה זו שזכתה להסכמה ממש רבנו? אלא, ביאר הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל: התביעה לא היתה על עצם הבקשה, אלא על העובדה ששאלו זאת מעצמם, שכן מאחר ועומדים אתם במחיצת משה, רבן של ישראל ומנהיגם היודע בבהירות פנים אל פנים, ולבקש ממנו מעצמם דרכי הנהגה זו התביעה. ולכן למרות שבקשתם היתה ביסודה אמיתית ונכונה והיא השקפת התורה, אולם כשנמסר הדבר לרב צריכים לשתוק ולא להורות ויש בזה משום מורה הלכה בפני רבו שעונשו חמור מאד. יסוד הדבר שגם להביע דעה בהשקפה נכלל בדין מורה הלכה בפני רבו, מבואר בסוגיית הגמ' (עירובין סג.) : אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המורה הלכה בפני רבו ראוי להכישו נחש שנאמר (איוב לב ו) "ויען אליהוא בן ברכאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם" וכתוב (דברים לב. כד) "עם חמת זחלי עפר". דבריו של אליהוא לא היו הוראה בהלכה אלא חוות דעתו בענין השקפה בהשגחה נגד דעת איוב בתלונותיו על ה' שהרע לו וכתב המאירי דרש זה בא להעיר את האדם שיחוש על כבוד חכמים וגדולים ממנו שלא לדרוש לפנייהם בשום ענין, לא ענין הוראה ולא שום דרשה, אע"פ שנברר לו שדבריו נכונים כאומרו "מחוות דעי אתכם" כלומר, אף על פי שנתברר שעמו הדעת והתבונה.

וַנִּפְן וַנִּסֶּע הַמִּדְבָּרָה (ב, א)

דבר מופלא מצינו בכל פרשת המסעות והחניות, והוא, שלא מוזכרת ולא פעם אחת האות ז. יש לבאר בדרך רמז. האות ז מורה מצד אחד על מספר ז. ומצד שני על כלי זיין. לפיכך יש לומר שהעדר האות ז מרמז על כך דבכל מסעותיהם בני ישראל לא נסעו בשבת כמבואר בתוספות (מנחות צה. ד"ה שמע), וכן מרמז על כך שבכל זמן היותם במדבר לא השתמשו בכלי זיין, כפי שמבואר בתרגום יונתן (לעיל כא, כד), שעם ישראל ערכו את מלחמותיהם בשם ה' והרגו בכך את אויביהם כמו בחרב.

ספר "להתעדן באהבתך"

הלכה: שמחה, קניות ובניין של שמחה בבין המצרים - תמיד צריך להיות בשמחה, אך משנכנס אב ממעטין בשמחה. מראש חודש אב עד ט' באב ממעטים במשא ומתן של שמחה כגון קניית צרכי חופה, קניית תכשיטים, תפירת בגדים חדשים ובמיוחד לצורך נישואין. במקום צורך או הפסד לא גזרו חז"ל מנהגי אבלות, ולכן מה שאסרו לקנות צרכי חופה כגון: תכשיטים, בגדים וכו' היינו דווקא אם יכול לקנותם אחר ט' באב, אך אם יש חשש שלא יימצאו לאחר ט' באב או שיתייקרו או שהחתונה מתקיימת מיד אחרי ט' באב, בכל הנ"ל מותר לקנות בתוך ימי בין המצרים, שנחשב למקום צורך והפסד.

ע"פ שו"ע

פתגם: מעשה טוב עדיף על דיבור טוב

פתגם יידיש

חקירה: אשת איש שזינתה

האשה נאסרה לבעלה ע"י שמזנה (כח האדם, כקניינים), או שהאשה מזנה, והזנות אוסרת אותה ממילה (כח המעשה, כשחיטה) (קובץ הערות עו, וכן הגר"ח על הרמב"ם יבום וחליצה ד. טז ד"ה ונראה: כח המעשה. גדרי כח האדם וכח המעשה: קובץ הערות עו).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חסד

מסופר על תלמיד חסידי שהיה שקוע בלימוד תורה ולא מיהר לעזור לעני שביקש ממנו סיוע. בחלומו נאמר לו: תורה בלי חסד היא אור בלי כלי. כשקם, הבין שטעה, ורץ לחפש את העני כדי לעזור לו. מאז אמר: אין תורה שלמה בלי חסד. ומאותו יום הקפיד לראות בכל אדם הזדמנות למעשה טוב. כי למד שחסד קטן יכול להאיר לב שלם.

סיפור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: בנימין בן אסתר, יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוון אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר ולייזנטן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** אלגריין שמחה בת אמילי, רינה בת רחל קלוד שלמה בן זירמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'יזיל יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'יזיל, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרדיה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרווקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל.

